ביד קשורה ובזרוע נטויה: מלחמת רוסיה-אוקראינה וכוחה הלא מנוצל של ארה"ב

written by יוסף רוזן | 22.08.2024

שנתיים וחצי חלפו מאז הפלישה הרוסית הרחבה לאוקראינה. רוסיה מתקשה להגיע להישגים צבאיים משמעותיים נוכח הנחישות ואורך הרוח מצד האוקראינים, שזוכים לסיוע נרחב מהמערב. למעשה, שני הצדדים מוגבלים ביכולת להכריע את המלחמה, שהופכת למלחמת התשה שסופה לא נראה באופק.

על רקע זה, המבצע המפתיע והמוצלח של אוקראינה לפרוץ למחוז קורסק כ-30 ק"מ בשטח רוסיה, מהווה דחיפה מורלית משמעותית לצבא ולעם האוקראינים. הגם שמהלך זה אינו צפוי לשנות את פני המלחמה כולה, ישנם בכל זאת, מספר רווחים מפעולה זו: ראשית, מבוכה גדולה לפוטין ומשטרו; שנית, ניסיון לשחרר לחץ מאזורים אחרים על ידי משיכת כוחות רוסים לעבר קורסק, במיוחד מאזור חרקיב, באופן שחושף הקושי הרוסי לגייס חיילים נוספים; פגיעה בתשתיות צבאיות רוסיות ששימשו לתקיפות נגד אוקראינה ויצירת אזור חיץ.

בנוסף, שיפור נקודת הפתיחה של אוקראינה במשא ומתן עתידי; ולבסוף, פוטנציאל ליצירת קלף מיקוח בתחום האנרגיה והגרעין, שעה שבמחוז קורסק שוכן אחד משלושת הכורים הגרעיניים הגדולים ברוסיה, והשתלטות עליו (נמצא כ-40 ק"מ מהעיר קורסק), עשויה לקזז את המנוף שיש לרוסיה מאז שזו השתלטה על הכור הגרעיני בז'פוריז'יה (הגדול ביותר באירופה) במרץ 2022.

על מנת להמעיט מערכו של המהלך האוקראיני, פוטין נמנע מגיוס חירום נרחב והסתפק בהכרזה על קמפיין נגד טרור במחוז אשר מנוהל על ידי כוחות משולבים של ה-FSB ויחידות סמוכות של הצבא. כמו כן, השופרות הרוסים חידשו האיומים המרומזים על שימוש אפשרי בנשק גרעיני נגד אוקראינה, בהמשך לטענות שקריות שהפיצו על תוכניות אוקראיניות להפציץ את הכור הגרעיני בקורסק. זאת, בשעה שיו"ר הועדה הבינ"ל לאנרגיה אטומית הביע דאגה מהדרדרות הבטיחות בכור בז'פוריז'יה. במקביל, רוסיה הגבירה את תקיפותיה במזרח אוקראינה ונראה כי שימור נקודות חיכוך רבות לאורך הגבול משחק לטובת רוסיה בטווח הארוך.

הזמן משחק תפקיד משמעותי, לא רק מבחינת רוסיה ואוקראינה, אלא גם מצד התומכות בהן, ובדגש על המערב בהובלת ארה"ב. אמנם סין, איראן וצפון קוריאה מסייעות לרוסיה ברכיבים חיוניים וחימוש, אך סיוע זה אינו אסטרטגי לרוסיה כמו הסיוע המערבי לאוקראינה, ועל כן, דווקא ביכולת המערב לשנות את תמונת המצב, אם ירצה אולם, מהלכיו בפועל מתנהלים בסתירה מוחלטת.

עד כה, ארה"ב סיפקה סיוע צבאי לאוקראינה בסך 55.4$ מיליארד, ולאחרונה אישרה חבילה

נוספת של חימוש בסך 125$ מיליון, שכוללת מערכות נגד מטוסים, טילי מדויקים, פגזים ועוד. האיחוד האירופי העניק סיוע של למעלה מ-40 מיליארד דולר, ויותר מ-120 מיליארד דולר כולל החבילות ההומניטריות והפיננסיות לאוקראינה. אך סיוע זה הגיע עם תנאים נוקשים למדי. ארה"ב הבהירה כי כוח האש שסיפקה לאוקראינה יכול לשמש רק בשטחה לבלימת התקיפות הרוסיות אך לא לתקיפה בשטח רוסיה, ולאחר המתקפה האוקראינית בקורסק הבית הלבן מיהר להבהיר כי אוקראינה לא חרגה מהתנאים האמריקניים.

משלחות של פוליטיקאים אוקראינים ניסו להשפיע על מדיניות ביידן, אך ללא הצלחה האוקראינים טענו כי דווקא על בסיס הומניטרי יש לאפשר ולעודד את אוקראינה להשתמש ביכולות אלה נגד הרוסים. קו אדום דומה הוצב על ידי ברית נאט"ו, שאוקראינה שואפת להצטרף אליה. זלנסקי בעצמו אמר בפסגת נאט"ו שהתקיימה ביולי כי אוקראינה לא יכולה לנצח תחת המדיניות הנוכחית.

במקביל, אירופה ממשיכה לקנות גז ונפט מרוסיה למרות הסנקציות מפני שלא הטילה חרם מלא, ועושה זאת, בין היתר, דרך טורקיה. למרות צמצום היבוא של הגז הרוסי בצינורות, יבוא הגז המונזל (LNG) מרוסיה היה 16% מסך היבוא לאירופה, המשקף עלייה של 40% לעומת 2021. בנוסף, מדינות אירופה הגבירו יצוא הסחורות לרוסיה דרך מרכז אסיה, ובכך, מאפשרות לרוסיה צינור חמצן כלכלי, בנוסף לזה הסיני.התמיכה המשמעותית והחזקה של המערב באוקראינה, הרואה בה כלוחמת במלחמה עבור המחנה הדמוקרטי והחופשי כולו, היא אליה וקוץ בה, ודוגמה נוספת לאופן שבו מדיניות החוץ האמריקנית מובילה לכשלים אסטרטגיים מול שותפותיה, באופן שמוכר לנו גם באזורנו מאז השבעה באוקטובר.
התפרסם במעריב, בתאריך 22.08.2024.